

**2020 – DOSARELE PATRIMONIULUI (LII): „religia de Sibiu”
sau „religia de Cluj”? - să nu facă din casa Domnului staul de oi!
- trebuie să fugi de lingușitori? - legenda meșterului Manole!**

2020
Anul omagial
al
pastorației
părinților
și copiilor

Mitul jertfei
fântâna meșterului

zidirii
Manole
Curtea de Argeș

prima capitală

Dei templo stabulum pecorum fiat!
să nu facă din casa
Domnului staul de oi!

Dosarele
patrimoniului (LII)

Așa au perceput românii “toleranța”
... Ei au continuat să fie
ortodocși, adică “schismatici” ...

“Religia de Sibiu” **“Religia de Cluj”**
luteranismul **calvinismul**

o greșală de care principii
se feresc cu greu ...!

Cum trebuie să fugi de lingușitori?
nu există un alt mod
de a te apăra de lingușiri ...?

un principe care nu este el însuși înțelept,
nu poate să fie sfătuit cu folos!

În lucrarea “Națiunea română medievală. ...” (1998), istoricul Ioan-Aurel Pop prezenta în cap. “Cele trei națiuni și patru religii”: «Veacul XVI îmbină, adesea în chip paradoxal, semnele clare ale lumii moderne cu vechi reminiscențe ale spiritului de ierarhie și ale exclusivismului din evul mediu. Este veacul unei mari frustrări - destrămarea Ungariei medievale - și al unei noi “schisme”, anume Reforma. (...) Vechiul concept de “religio recepta” (credință acceptată, recunoscută, primită) trece la plural, se transformă în “religiones receptae”, pentru că majoritatea catolicilor devin protestanți. “Religia de Sibiu” sau luteranismul ajunge apanajul sașilor, “religia de Cluj” sau calvinismul aparține ungarilor (o parte mai mică dintre unguri ... acceptă unitarianismul); catolicismul dispare aproape cu totul (se menține mai ales printre secui) (...). Evident, s-a pus, pe la jumătatea secolului XVI, problema oficializării noilor confesiuni și, după o seamă de frământări și conflicte, cei care fuseseră catolici și acum erau în mare măsură protestanți s-au autoreceptat, s-au “recunoscut” pe sine în dieta țării. (...)

Așa au perceput românii “toleranța” din Principatul Transilvaniei (...). Ei au continuat să fie ortodocși, adică “schismatici”, nerecunoscuți oficial între confesiunile țării. Propaganda protestantă printre ei - mai stăruitoare a fost cea calvină - deși s-a încadrat într-un program central-

est european bine articulat, nu a prea dat rezultate, decât în sensul că a mai desprins un lot din elita română, mai ales dintre nobilii care se convertiseră anterior la catolicism. (...)

De exemplu, la 1515, preotul catolic din Șibot se plânge că, având puțini credincioși, suferă jigniri de diferite feluri și multe pagube de la românii din zona cetății Orăștiei, care ocupă pentru ei sesiile catolicilor și refuză plata dijmei bisericești. Episcopul din Alba Iulia cere conducerii „**Universității săsești**” din Sibiu să intervină energic pentru ca românii schismatici să nu conducă „**la diminuarea credinței**” (catolice) și „**să nu facă din casa Domnului staul de oi**” (ex: „**Dei templo stabulum pecorum fiat**”). Este vorba despre o concurență și confruntare între un grup de sași catolici (deocamdată) și unul de români ortodocși. Se strecoară o nuanță de dispreț la adresa ocupației pastorale a românilor, a vieții lor de sărăcie».

Se amintește puțin, astăzi, despre o moștenire a domnitorului Neagoe Basarab. Istoricul Alex Lăpedatu prezenta (în 1914) un istoric al bisericii din Curtea de Argeș (prima capitală a Țării): «**Biserica episcopală** - mănăstire până la 1793, **reședința episcopală** de atunci încolo - a fost zidită pe temelia unei biserici mai vechi de Neagoe-Vodă Basarab (1512-1521). El nu apucă însă să-și vadă complet terminată strălucita sa ctitorie. Căci abia sub urmașul și ginerele său Radu-Vodă dela Afumați (1521-1529), zugrăveala bisericii fu isprăvită de către vestitul meșter zugrav al timpului Dobromir. După mărturii vechi arhitectul acestei minunate biserici ar fi fost însuși Neagoe-Vodă, care în timpul șederii sale la Constantinopol, ar fi cunoscut arta bizantină și arabă. Se prea poate ca evlaviosul Voievod, artist și scriitor în aceiaș vreme, să fi contribuit cu luminele sale la zidirea și, mai ales, la împodobirea bisericii sale. Negreșit însă că arhitecții (...) au fost dintre cei mai de seamă meșteri ai Orientului. Numele lor nu ni s'a păstrat, afară de unul, al Meșterului Manole, care e însă numai de domeniul legendei, - al legendei întemeiată pe credința deșartă că o clădire nu poate fi trainică, dacă nu se zidește în ea ființă cuvântătoare. După această legendă (care se găsește de altfel și la alte popoare din Balcani), opera Meșterului Manole, la început, era zadarnică: **ceiace lucra ziua, se surpa noaptea**. După ce însă, în urma unui vis și pe temeiul legăturii făcute cu tovarășii săi, el fu nevoit să-și zidească propria lui soție, - biserica se ridica din ce în ce mai mare și mai frumoasă. Așa fel ea putu fi terminată pe gândul meșterilor și pe placul Domnului, care, încântat de minunata-i ctitorie, întrebă pe meșteri dacă ar putea să facă o biserică mai frumoasă ca aceasta? La răspunsul lor afirmativ, Domnul, continuă legenda, porunci să se ridice schelele, pentru ca îngânfații și încrezuții meșteri să rămână sus pe acoperiș - expuși peirei. Atunci aceștia, făcându-și aripi de șindrilă, încercară a se coborî în sbor. Căzură însă și se prefăcură în stane de piatră. Numai în locul unde căzu meșterul Manole născu un izvor de apă limpede și bună: fântâna de lângă biserică, numită până azi în graiul poporului „**Fântâna Meșterului Manole**”». Au mințit meșterii, încercând să-l convingă pe domnitor pentru a obține noi lucrări?

Lucrarea lui **Niccolo Machiavelli** permite conducătorilor să descopere „**Cum trebuie să fugi de lingușitori**”: «Nu vreau să las deoparte o chestiune importantă și totodată o greșală de care principii se feresc cu greu atunci când nu sunt foarte înțelepți sau nu știu să-și aleagă bine oamenii. Este vorba aici de lingușitori, de care curțile sunt pline (...) Căci nu există un alt mod de a te apăra de lingușiri decât acela de a-i face pe oameni să înțeleagă că nu se vor supăra spunându-ți adevărul; dar dacă oricine va putea să-ți spună adevărul, respectul care ți se cuvine va scădea. Prin urmare, un

principe prudent trebuie să urmeze o a treia cale, alegându-și în stat sfetnici înțelepți, dându-le numai acestora dreptul de a-i spune adevărul și numai în legătură cu lucrurile despre care el îi întreabă și nu privitor la altele. El trebuie să-i întrebe despre toate chestiunile și să asculte părerile lor, apoi să hotărască singur, după cum socotește el; atât față de cei cărora le cere părerea, cât și față de fiecare în parte, el trebuie să se poarte în așa fel, încât aceștia să-și dea seama că, cu cât vor vorbi mai liber, cu atât vor fi mai bine văzuți; afară de aceștia însă, principele să nu dea nimănui ascultare, să ducă la îndeplinire ceea ce a hotărât și să fie perseverent în hotărâri. Acela care procedează altfel, sau își pierde puterea din cauza lingușitorilor, sau își schimbă deseori hotărârile din cauza părerilor mereu schimbătoare pe care le ascultă; așa se explică de ce ajunge să piardă prețuirea celorlalți. (...) există o regulă generală care nu dă niciodată greș, anume că **un principe care nu este el însuși înțelept, nu poate să fie sfătuit cu folos**, afară de cazul în care, printr-o întâmplare, își pune toată încrederea într-un singur om care l-ar călăuzi în toate, iar acesta ar fi un om desăvârșit prin înțelepciunea lui. (...) situația aceasta ar dura prea puțin, deoarece un astfel de ministru i-ar lua curând puterea. Dacă el se sfătuește însă cu mai mulți și nu este el însuși un principe înțelept, nu va obține niciodată păreri concordante între ele și nici nu va ști să le pună el însuși de acord; astfel, fiecare dintre sfetnicii lui se va gândi doar la interesul lui propriu, iar el nu va ști nici să-i stăpânească, nici să le cunoască intențiile. Dar alt fel de sfetnici nu există, deoarece oamenii se dovedesc întotdeauna răi dacă vreo nevoie oarecare nu-i constrânge să fie buni.

Deci trebuie să ajungem la concluzia că **sfaturile bune, ori de la cine ar veni, trebuie să fie rodul înțelepciunii principelui, iar înțelepciunea principelui nu poate să fie rodul sfaturilor bune ale supușilor lui».**

Astăzi, știm că Teodosie - cu sau fără „**Învățăături ...**” (adevărat manual de guvernare!) - a domnit numai câteva luni, sub tutela mamei, fiind detronat de boierii buzoieni, el murind de tuberculoză la Constantinopol; ulterior, mama - Despina Milița (din familia despoților sârbi Brancovici) - s-a călugărit, devenind maica Platonida.

(va urma)

Marius HALMAGHI

Sursa online:

<https://www.tribuna.ro/stiri/cultura/2020-dosarele-patrimoniului-ii-religia-de-sibiu-sau-religia-de-cluj-sa-nu-faca-din-casa-domnului-staul-de-oi-trebuie-sa-fugi-de-lingusitori-legenda-mesterului-manole-151953.html>

În: Tribuna, 30 aprilie 2020